

บทที่ 2

แนวความคิดและการกำหนดอายุความคดีอาญา

ความผิดอาญาเป็นความผิดที่กระทบกระเทือนรัฐและสังคม เพราะการกระทำความผิดอาญาเป็นความผิดที่กระทำต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน ผู้กระทำความผิดอาญาจึงควรได้รับโทษตามที่รัฐกำหนดขึ้น โดยคำนึงถึงความสงบสุขของสังคม เมื่อมีการกระทำความผิดอาญา เจ้าพนักงานของรัฐจะมีหน้าที่ในการจับกุมดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ระหว่างระยะเวลาติดตามเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษต้องกระทำโดยเร็ว มิเช่นนั้นจะก่อให้เกิดความยุ่งยากลำบากในการรวบรวมพยานหลักฐานมาขึ้นชั้นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ดังเช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 130*บัญญัติไว้ว่า “ให้เริ่มการสอบสวนโดยมิชักช้าจะทำการที่ใด เวลาใด แล้วแต่จะเห็นสมควรโดยผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย” อย่างไรก็ตาม หากผู้กระทำความผิดในทางอาญาหลบหนีการจับกุมของเจ้าพนักงานไปได้ ปัญหาอันเกี่ยวกับการหาพยานหลักฐานมาขึ้นชั้นถึงความผิดของผู้ต้องหาที่หลบหนีไปย่อมสร้างความลำบากให้กับเจ้าพนักงาน แม้นพยานหลักฐานที่พบมีความแน่ชัดว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำผิดก็จริง แต่เมื่อไม่อาจจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้ ก็ย่อมเป็นเหตุให้พยานหลักฐานต่าง ๆ ลบเลือนไปตามกาลเวลา ด้วยเหตุนี้จึงเกิดแนวความคิดในการกำหนดอายุความคดีอาญาขึ้น

การกำหนดอายุความในแต่ละประเทศทั้งในระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) และประเทศระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ก็มีความแตกต่างกันไป แต่มีหลักเหตุผลที่สำคัญร่วมกันในการกำหนดอายุความอยู่ 3 ประการคือ¹

---

¹จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1, (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา , พิมพ์ครั้งที่ 9 , 2536) , หน้า 1055-1056.

1. กฎแห่งการลืม (la loi de l'oubli) เป็นเหตุผลหนึ่งที่นานาประเทศถือว่า เมื่อเวลาล่วงเลยไปยิ่งนานเท่าใดความทรงจำก็ยิ่งน้อยลงเท่านั้น ความแม่นยำในเหตุการณ์ที่ผ่านไปก็ลดลง ความยากในการพิสูจน์ทั้งทางฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยยิ่งเพิ่มขึ้น โอกาสผิดพลาดก็ยิ่งมากขึ้น อีกประการหนึ่งเมื่อเวลาล่วงเลยไปจนไม่มีใครสนใจจำเหตุการณ์ที่เป็นความผิดนั้นแล้วก็ย่อมไม่มีประโยชน์อย่างใดที่จะรื้อฟื้นฟ้องร้องพิพากษาลงโทษกันอีก เป็นการก่อความวุ่นวายแก่ประชาชนขึ้นใหม่โดยใช่เหตุ

2. การที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องโทษหลบหนีอยู่นานเกินเวลาที่กำหนดไว้ย่อมเป็นการทรมานผู้นั้นพอสมควร เป็นการลงโทษอยู่ทางหนึ่งแล้ว ไม่ควรลงโทษซ้ำอีก

3. การที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องโทษหลบหนีอยู่ได้ด้วยความสะดวกบนพื้นกำหนดเวลานั้น ไม่ทำความผิดให้เป็นที่สนใจของประชาชนจนถูกจับอีก เป็นการแสดงว่าเขาได้ระมัดระวังประพฤติตนจนไม่ควรลงโทษอีกแล้ว อายุความและกำหนดล่วงเลยการลงโทษจึงเป็นเครื่องคลบบังตาให้ผู้ต้องหาต้องระมัดระวังไม่กระทำความผิดหรือการใด ๆ ที่จะก่อความสนใจของประชาชนในตัวเขาขึ้น เป็นนโยบายทางอาญาที่มีผลในทางป้องกันความผิดอาญาทางหนึ่ง

เหตุผลเหล่านี้มีผู้คัดค้านว่า ไม่เป็นการยุติธรรมที่จะปล่อยให้ผู้กระทำความผิดพ้นอาญาไปเพราะล่วงเลยกำหนดเวลา ข้อที่ว่าผู้ซึ่งหลบหนีคดีต้องทนทุกข์และทรมานตนเองนั้นก็เป็นที่น่าสงสารแต่เพียงการคาดคะเนอันปราศจากมูลความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่มีนิสัยเป็นผู้ร้ายใจฉกรรจ์ กฎหมายบางประเทศจึงไม่ยอมให้มีอายุความในบางเรื่อง

2.1 การกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศในระบบประมวลกฎหมาย

(Civil Law)

ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่เริ่มใช้ระบบประมวลกฎหมายมาตั้งแต่สมัยนโปเลียนประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสที่ใช้อยู่ในปัจจุบันก็เป็นกฎหมายบัญญัติขึ้น ตั้งแต่สมัยนโปเลียน คือตั้งแต่ ค.ศ. 1810 และยังคงแก้ไขปรับปรุงใช้อยู่จนทุกวันนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของฝรั่งเศสฉบับเดิมนั้นเช่นเดียวกัน ใช้นับตั้งแต่ ค.ศ. 1808 เพิ่งจะยกเลิกใช้ฉบับใหม่แทนเมื่อปี ค.ศ. 1959 นี้เอง แต่หลักการส่วนใหญ่ก็ยังคงเหมือนกับฉบับเดิม คือ

มีลักษณะเป็นวิธีพิจารณาในระบบผสมระหว่างระบบไต่สวน (Proc'edure inguisitoire) กับระบบกล่าวหา (Procedure accusatoire) แต่ส่วนสำคัญเป็นระบบไต่สวน²

ในประเทศฝรั่งเศสอัยการแต่ผู้เดียวมีอำนาจฟ้องคดีอาญา ราษฎรจะฟ้องคดีอาญาด้วยตนเองไม่ได้แต่ราษฎรมีทางฟ้องได้โดยทางอ้อมโดยขอเป็นคู่ความฝ่ายแพ่งในคดีอาญาเรื่องนั้น ซึ่งจะเป็นผลให้อัยการต้องฟ้องคดีอาญาเช่นกัน³

การขอให้ดำเนินคดีอาญาอาจเริ่มโดยการร้องทุกข์หรือการกล่าวโทษ ซึ่งอาจยื่นตรงต่ออัยการก็ได้ เพราะอัยการเป็นหัวหน้าของตำรวจฝ่ายคดีที่อยู่ในเขต ต่อจากนั้นจะมีการสอบสวนเบื้องต้น (enquete pretiminnaire) แล้วส่งสำนวนการสอบสวน (process verbal) ให้อัยการพิจารณาอัยการอาจสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง หรือดำเนินการให้มีการสอบสวน (instruction หรือ information) โดยผู้พิพากษาสอบสวน (juge d' instruction) ถ้าเป็นคดีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการสอบสวนโดยผู้พิพากษา หรือที่อัยการเห็นสมควร การสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องให้อยู่ในดุลพินิจของอัยการอัยการจะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง เมื่อเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิด เมื่อพยานหลักฐานไม่พอ หรือเพื่อผลประโยชน์ของสังคม เป็นต้น หรือกรณีที่กระทบกระเทือนแต่เพียงเล็กน้อยหรือเห็นว่าเป็นเรื่องไม่สำคัญ และเห็นว่าผู้ต้องหาได้กระทำไปโดยมีเหตุผลอันสมควร ซึ่งการฟ้องจะทำให้เสียหายแก่สังคมมากกว่าที่จะทำประโยชน์ให้ ตามสถิติปรากฏว่าจากคำร้องทุกข์ทั้งหมดอัยการสั่งไม่ฟ้องประมาณร้อยละห้าสิบ อย่างไรก็ตามคำสั่งไม่ฟ้องของอัยการ นั้นเป็นเพียงวิธีการชั่วคราว อัยการอาจกลับสั่งฟ้องใหม่ได้เสมอภายในกำหนดอายุความดังนี้⁴

1. ความผิดหุโทษ (contravention) ได้แก่ความผิดที่มีโทษปรับตั้งแต่ 1 ฟรังก์ถึง 2,000 ฟรังก์ จำคุกตั้งแต่ 1 วัน ถึง 2 เดือน ความผิดหุโทษนี้แบ่งออกเป็นชั้น ๆ มี 5 ชั้นด้วยกัน อายุความ 1 ปี

2. ความผิดโทษปานกลาง (delit) คือความผิดที่มีโทษปรับเกินกว่า 2,000 ฟรังก์ขึ้นไป หรือจำคุกเกินกว่า 2 เดือน ขึ้นไปถึง 5 ปี อายุความ 3 ปี

---

²โกเมน ภัทรภิรมย์, “การฟ้องคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส”, *อัยการนิเทศ*, 165 ฉบับที่ 2. เล่ม 32. พ.ศ. 2513, หน้า 165.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 172.

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 172.

3. ความผิดอุกฉกรรจ์ (crime) คือความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปจนถึงประหารชีวิต อายุความ 10 ปี

ถ้าได้พยานหลักฐานเพิ่มเติมมาในภายหลังเป็นต้น แต่ถ้าอัยการฟ้องแล้วจะถอนฟ้องในภายหลังไม่ได้ ต้องดำเนินคดีไปจนถึงที่สุด ผู้บังคับบัญชาของอัยการเช่นอธิบดีอัยการหรือรัฐมนตรียุติธรรมอาจมีคำสั่งให้อัยการฟ้องคดีใดคดีหนึ่งได้ แต่ถ้าอัยการที่รับคำสั่งไม่ยอมฟ้อง ผู้บังคับบัญชาจะเข้าฟ้องเองไม่ได้ ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้บังคับบัญชาสั่งให้ไม่ฟ้อง แต่อัยการไม่เห็นด้วยและขัดคำสั่งยื่นฟ้องไป การฟ้องนั้นใช้ได้

ผู้เสียหายอาจฟ้องคดีอาญาได้โดยทางอ้อมโดยวิธีฟ้องเป็นคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายที่เนื่องมาจากคดีอาญานั้น ซึ่งจะเป็ผลให้อัยการต้องถูกบังคับให้ดำเนินคดีอาญาไปด้วย อย่างไรก็ตามผู้ที่ฟ้องคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดทางอาญา ถ้าได้กระทำไปโดยไม่มีเหตุผลสมควรหรือโดยประมาทมีโทษทางอาญา และฝ่ายผู้ถูกฟ้องอาจขอให้ใช้วิธีพิจารณารวบรัดฟ้องเรียกค่าเสียหายในการที่ตนถูกฟ้องโดยไม่มีเหตุสมควรได้

ถ้าหากคำสั่งไม่ฟ้องสำนวนจะถูกเก็บไว้จนกว่าจะขาดอายุความ เพราะอัยการอาจกลับสั่งฟ้องใหม่ หรือผู้ต้องหาอาจถูกฟ้องโดยทางอ้อมจากผู้เสียหายได้⁵

---

⁵เรื่องเดียวกัน, หน้า 173.

ประเทศสหภาพโซเวียต

ในประเทศสหภาพโซเวียตได้กำหนดอายุความในการกำหนดคดีอาญา ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา (THE RSFSR CODES) Article. 48. ดังนี้⁶

คดีอาญาไม่สามารถดำเนินการฟ้องร้องได้ ถ้าล่วงเลยอายุความดังต่อไปนี้

- 1) 1 ปีนับแต่กระทำความผิด สำหรับความผิดตามมาตรา 94, 96, 97, 112 วรรค 2, 131, 143, 158 วรรค 1, 165, 166, 192, 198, 200, 207, 209
- 2) 3 ปีนับแต่กระทำความผิด สำหรับความผิดนอกจากที่ระบุใน (1) ซึ่งกฎหมายกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือโทษอื่นซึ่งไม่ใช่โทษจำคุก
- 3) 5 ปีนับแต่กระทำความผิด สำหรับความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี
- 4) 10 ปีนับแต่กระทำความผิด สำหรับความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดโทษขั้นรุนแรงกว่าโทษจำคุกเป็นระยะเวลา 5 ปี

อายุความจะสะดุดหยุดลงในกรณีผู้กระทำความผิดได้กระทำอีกครั้งก่อนจะสิ้นสุดอายุความซึ่งกฎหมายกำหนดโทษจำคุกเป็นระยะเวลามากกว่า 2 ปี ในกรณีนี้การนับอายุความจะเริ่มนับใหม่ตั้งแต่ผู้กระทำความผิดครั้งใหม่⁷

อายุความจะหยุดลงชั่วคราวในกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีการจับกุม หรือหลบหนีการพิจารณาคดี ในกรณีนี้อายุความจะเริ่มนับใหม่ตั้งแต่ผู้กระทำความผิดถูกจับหรือผู้กระทำความผิดเลิกหลบหนีเอง และถ้าปล่อยไว้ระยะเวลาล่วงเลยจนถึง 15 ปีนับแต่กระทำความผิด จะไม่สามารถฟ้องคดีอาญาได้ และอายุความจะไม่สะดุดหยุดลง แม้จะมีการกระทำความผิดครั้งใหม่⁸

ศาลจะตัดสินปัญหาการนับอายุความสำหรับผู้กระทำความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดโทษประหารชีวิต โดยถ้าศาลไม่อาจนับรวมระยะเวลาที่อายุความสะดุดหยุดลง ศาลจะไม่ตัดสินลงโทษประหารชีวิต แต่ศาลจะสั่งลงโทษจำคุกแทน⁹

---

⁶Harold J. Berman, *Soviet Criminal Law and Procedure : The RSFSR Codes*, 1972, P. 142.

⁷Ibid.

⁸Ibid.

⁹Ibid.

จากบทบัญญัติข้างต้น ในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสหภาพโซเวียต ได้กำหนดอายุความฟ้องร้องคดีอาญาไว้ดังนี้คือ

1. อายุความ 1 ปี นับแต่กระทำความผิด สำหรับฐานความผิดที่ไม่รุนแรงในประเภทที่ระบุ โดยเฉพาะเจาะจง
2. อายุความ 3 ปี นับแต่กระทำความผิด สำหรับฐานความผิดนอกจากที่ระบุไว้ใน Article 48 (1) ซึ่งมีกำหนดโทษให้จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือโทษอื่นซึ่งมิใช่โทษจำคุก
3. อายุความ 5 ปี นับแต่กระทำความผิด สำหรับฐานความผิดที่กฎหมายกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี
4. อายุความ 10 ปี นับแต่กระทำความผิด สำหรับฐานความผิดที่กฎหมายกำหนดโทษขั้นรุนแรงกว่าโทษจำคุก 5 ปี

และได้บัญญัติเกี่ยวกับอายุความสะดุดหยุดลงไว้ในวรรค 2 ของ Article 48 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดอีกก่อนที่คดีเดิมจะขาดอายุความ ซึ่งฐานความผิดในคดีหลังนี้ กฎหมายกำหนดโทษจำคุกกว่า 2 ปี ขึ้นไป การนับอายุความใหม่ในกรณีนี้ จะเริ่มนับตั้งแต่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดในคดีหลังตามกำหนดอายุความใน (1) – (4)

กรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการพิจารณาคดี อายุความจะหยุดลงชั่วคราวและในกรณีนี้จะเริ่มนับอายุความตั้งแต่ผู้กระทำความผิดถูกจับกุมหรือผู้กระทำความผิดเข้ามาขอตัวเอง แต่หากระยะเวลาล่วงเลย 15 ปี นับแต่กระทำความผิดแล้วไม่สามารถฟ้องคดีได้ทำให้คดีขาดอายุความ แม้ว่าจะมีการกระทำความผิดครั้งใหม่ตาม วรรค 2 Article 48 ก็ไม่ทำให้ อายุความหยุดลงแต่อย่างใด

สำหรับผู้กระทำความผิดในฐานความผิดที่กฎหมายกำหนดโทษประหารชีวิต หากศาลไม่อาจนับรวมระยะเวลาที่อายุความหยุดลงด้วยในอายุความได้แล้ว ศาลจะพิพากษาโทษประหารชีวิตไม่ได้ แต่อาจจะพิพากษาจำคุกแทนต่อไป

2.2 การกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law)

ประเทศระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) มีแนวความคิดในเรื่องอายุความ มีผลต่อคดีแพ่ง ดังปรากฏในสุภาษิต “vigilantibus, (et) non dormientibus, jura subveniunt” หรือ “The laws aid those who are vigilant, not those who sleep upon their rights” หรือ “กฎหมายช่วยคนที่เอาใจใส่ในการใช้สิทธิของตน กฎหมายจะไม่ช่วยคนที่ละเลยในการใช้สิทธิของตน”

คดีอาญานั้น เนื่องจากถือว่าการฟ้องคดีอาญาเป็นการกระทำแทนกษัตริย์ ซึ่งกษัตริย์สามารถกระทำสิ่งใดก็ได้โดยปราศจากความผิด ดังนั้นแม้จะปล่อยให้คดีอาญาขาดอายุความก็ยังจะฟ้องคดีได้ ในกฎหมายคอมมอนลอว์จึงมีกฎว่า “nullum tempus occurit regi” หรือ “Time does not run against the king” หรือ “อายุความจะไม่ใช้กับกษัตริย์”¹⁰

ในคดีแพ่งมีกฎหมาย คือ Crown Suits Acts (1796 c.16) ซึ่งจำกัดเอกสิทธิ์ของกษัตริย์ ในการฟ้องคดีแพ่ง กล่าวคือ ถ้าคดีแพ่งนั้นขาดอายุความแล้ว จะไม่สามารถฟ้องคดีแพ่งได้ แต่ในคดีอาญายังไม่มีกฎหมายเช่นนั้น ดังนั้นในคดีที่สำคัญ ๆ หลายคดี แม้ระยะเวลาจะล่วงเลยไปนานเท่าไรก็ตาม ผู้กระทำผิดก็ยังถูกนำตัวมาพิจารณาตัดสินลงโทษได้เช่น ในปี 1905 นาย John Appieton ถูกพิจารณาตัดสินลงโทษประหารชีวิต (แม้ต่อมาจะมีการแก้ไขโทษประหารชีวิต) ในคดีที่เขาให้การรับสารภาพว่าได้ฆ่าผู้อื่นตั้งแต่ปี 1882 (The Time, 15 ก.ค. 1905), ในปี 1802 ผู้ว่าการ Wall ถูกนำตัวมาพิจารณาตัดสินสำหรับการกระทำผิดเมื่อ 19 ปีก่อน, ในปี 1871 นาย Edward Shippey ถูกนำตัวมาพิจารณาตัดสินลงโทษสำหรับการกระทำผิดเมื่อ 30 ปีก่อน, และนาย William Home ถูกนำตัวมาพิจารณาตัดสินลงโทษสำหรับการกระทำผิดเมื่อ 35 ปีก่อน รวมทั้งนาย Stephen โดยในปี 1863 เขาถูกนำตัวมาพิจารณาตัดสินลงโทษสำหรับการกระทำผิดฐานลักทรัพย์เมื่อ 6 ปีก่อน (เป็นโลหะแผ่นบาง ๆ ในโบสถ์)¹¹

¹⁰Kenny's , Outlines of Criminal Law, (Nineteenth edition, 1966), P.54.

¹¹Ibid.

แม้ว่าเรื่องนี้จะเป็นความจริงในกฎหมายคอมมอนลอว์¹² เรื่องอายุความซึ่งอาจจะใช้ในคดีอาญาเป็นเรื่องค่อนข้างทั่วไป^{13,14}

---

¹² คำแถลงในคดีระหว่าง Brighten กับ Hazel, 183 Iowa 385, 395, 167 N.W. 89, 92 (1918).

¹³ ในปี 1944 Patriarch ถูกตัดสินว่ามีความผิดฐานให้ความช่วยเหลือผู้กระทำความผิด (accessory before the fact) ในการฆ่าคนตาย 2 คน เมื่อปี 1930 กฎหมายกำหนดว่า ห้ามมิให้ฟ้องผู้ใดในความผิดใดถ้าพ้นระยะเวลา 3 เดือน เว้นแต่ความผิดฐานทรยศชาติ (treason against the state) การฆ่าคนตาย (murder), การรบกวนเพลิง (arson), การลักขโมยทรัพย์สินในเคหสถาน/พวกโจรข่องเบา (burglary), การลอกเลียน (counterfeiting), การปลอมแปลงเอกสาร (forgery), การลักทรัพย์ (robbery), การลักทรัพย์เล็กน้อย (larceny), การข่มขืน (rape) หรือการสมรสซ้อน (bigamy) การฟ้องถูกดำเนินโดยล่าช้า เนื่องจากความผิดอาญาร้ายแรง (felony) และความผิดฐานให้ความช่วยเหลือผู้กระทำความผิด (accessory) มีผู้กระทำความผิด 2 คนแยกจากกัน

คดีระหว่างรัฐ กับ patriarca, 71 R.I. 151, 43 A.2d 54 (1945) ศาลได้เน้นว่าตามกฎหมายของรัฐ Rhode Island ความผิดฐานให้ความช่วยเหลือผู้กระทำความผิด (accessory before the fact) หมายถึง ผู้ที่สั่ง, ให้คำแนะนำ, สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ในการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง (felony) แต่ไม่ได้ร่วมในการลงมือกระทำความผิด ต้องถูกฟ้องในฐานะอื่นที่ไม่ใช่ตัวการ (principal)

ในคดีระหว่างรัฐ กับ Mather, 4 Wend. 229 (N.Y. 1830) ซึ่งระบุในหน้า 255 “ไม่ว่าจะมีการรวมความผิดฐานฆ่าคนตาย (murder) ไว้ด้วยหรือไม่ ถ้าความผิดฐานให้ความช่วยเหลือการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตาย (the crime of accessory to a murder before the fact) ไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานฆ่าคนตาย (murder) เราถือว่าเป็นความผิดที่ไม่มีชื่อเฉพาะ” ตามเหตุผลดังกล่าว ข้อยกเว้นตามกฎหมายถือว่าจะต้องรวมความผิดฐานให้ความช่วยเหลือผู้กระทำความผิดฐานฆ่าตัวตาย (the accessory to murder before the fact) และไม่ห้ามมิให้มีการฟ้องร้อง

กฎหมายเกี่ยวกับอายุความไม่ใช้ในการฟ้องร้องใน police courts of municipalities และการฟ้องร้องในศาลดังกล่าวจะไม่ถูกห้ามแม้พ้นระยะเวลา เว้นแต่กฎหมายหรือคำสั่งจะกำหนดเช่นนั้น

คดี Battle กับ Mayor, Etc., of City of Mairietta, 118 Ga. 242, 44 S.E. 994 (1903) การฟ้องร้องที่กล่าวหาว่าจำเลยกระทำผิดฐานปลอมแปลงเอกสาร (made a false statement) ในการขอสัญชาติ (a naturalization proceeding) และการได้สัญชาติมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (procured naturalization unlawfully) ซึ่งถือว่าการฟ้องร้องนี้ไม่ถูกบังคับโดยอายุความ 3 ปีตามกฎหมายทั่วไป แต่จะใช้อายุความ 5 ปีตามกฎหมายสัญชาติ (the Nationality Act) คดีระหว่างสหรัฐอเมริกา กับ Bridges, 86 F. Supp. 922 (N.D. Cal. 1949)

¹⁴Rollin M. Perkins, Case and Materials on Criminal Law and procedure, 1959, P. 795.

ประเทศอังกฤษ

ข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลา (อายุความ)

ตามกฎหมายอังกฤษ อายุความฟ้องคดีต้องเป็นเรื่องของวิธีบัญญัติ ไม่ใช่สารบัญญัติ ตามหลักทั่วไปไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับอายุความ การฟ้องคดีจึงทำได้เสมอไม่ว่าจะเป็นเวลาใด ภายหลังที่เกิดการกระทำผิด เรื่องนี้เป็นหลักตาม Common Law ที่ว่า *nullum tempus occurrit regi* หรือ “Time does not run against the King” ซึ่งเป็นหลักสืบเนื่องจากหลักใหญ่ที่ว่า *The King can do no wrong*

อย่างไรก็ดี ตามกฎหมายลายลักษณ์อักษรการฟ้องคดีอาญาบางประเภทต้องกระทำ ภายในอายุความที่กำหนดไว้ ซึ่งข้อยกเว้นที่สำคัญได้แก่ ความผิดที่เป็น summary จะต้องฟ้อง ภายใน เวลา 6 เดือนนับแต่ความผิดเกิด¹⁵

ความผิดที่เป็น indictable

1.1 ตาม Treason Act, 1695 ความผิดฐานกบฏ ยกเว้นความผิดฐานประทุษร้าย ต่อองค์พระมหากษัตริย์ จะต้องฟ้องภายใน 3 ปี นับแต่ความผิดเกิดขึ้น

1.2 ความผิดฐานจลาจล ตาม Riot Act, 1714 จะต้องฟ้องภายใน 12 เดือน นับแต่ความผิดเกิดขึ้น

1.3 ความผิดตาม Night Poaching Act, 1828 จะต้องฟ้องภายใน 12 เดือน นับแต่ความผิดเกิดขึ้น

1.4 ความผิดตาม Customs Acts จะต้องฟ้องภายใน 3 ปี นับแต่ความผิดเกิดขึ้น

1.5 ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (corrupt or illegal practice at election) การฟ้องคดี จะต้องกระทำภายใน 1 ปี นับแต่ความผิดเกิดขึ้น

1.6 ความผิดทางเพศ ที่กระทำต่อเด็กหญิงอายุระหว่าง 13-16 ปี จะต้องฟ้องภายใน 12 เดือน นับแต่ความผิดเกิดขึ้น

1.7 ความผิดตาม Merchandise Marks Act, 1887 จะต้องฟ้องภายใน 3 ปี นับแต่ความผิดเกิดขึ้น หรือภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายทราบการกระทำผิด¹⁶

---

¹⁵ คณิ่ง ฤๅไชย, บทความพิเศษ “วิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายอังกฤษ”, ตอนที่ 1 วารสารอัยการ, ปีที่ 9 ฉบับที่ 108 ธันวาคม, 2529, หน้า 16.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน.

ประเทศสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วยมลรัฐหลายมลรัฐ แต่ละมลรัฐบังคับใช้กฎหมายของตนเอง ดังนั้น จะยกตัวอย่างบทบัญญัติ เรื่องอายุความในคดีอาญาของมลรัฐอิลลินอย และมลรัฐนิวยอร์ก ดังนี้

อายุความในการฟ้องร้องคดีอาญา (Limitations of Prosecution) กฎหมายฉบับแก้ไขของมลรัฐ Illinois (Illinois Revised Statutes) ฉบับแก้ไขฉบับที่ 1947 (state Bar Association Edition, 1947) บทที่ 38 ประมวลกฎหมายอาญา (chapter 38. Criminal Code)¹⁷

กำหนดเวลาสำหรับการเริ่มฟ้องคดี-อายุความ (Time of Commencing Prosecution-Limitations)

628. สำหรับความผิดฐานฆ่าคนตาย (murder) หรือ ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่ได้ไตร่ตรองไว้ก่อน (manslaughter)

การฟ้องคดีสำหรับความผิดฐานฆ่าคนตาย หรือ ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่ได้ไตร่ตรองไว้ก่อนอาจจะกระทำเมื่อไรก็ได้ นับแต่มีการกระทำความผิด

629. สำหรับความผิดฐานลอบวางเพลิง (arson) หรือ ความผิดฐานปลอมแปลงเอกสาร (forgery)

การฟ้องคดีสำหรับความผิดฐานลอบวางเพลิง หรือ ความผิดฐานปลอมแปลงเอกสาร อาจจะกระทำเมื่อไรก็ได้ นับแต่มีการกระทำผิด

630. สำหรับความผิดอาญาร้ายแรงอื่น ๆ (other felonies)

การฟ้องคดีสำหรับความผิดอาญาร้ายแรงอื่น ๆ จะต้องดำเนินการภายใน 3 ปี นับแต่กระทำความผิด เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

---

¹⁷Ibid., P. 796

631. สำหรับความผิดอาญาอื่น (other offenses, etc.)

การฟ้อง (โดย indictment เป็นคำฟ้องที่เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งอัยการเป็นผู้ร่างและคณะลูกขุนเป็นผู้เสนอคำฟ้องนี้ต่อศาล หรือ รูปแบบคำฟ้องอื่น ๆ เช่น information เป็นคำฟ้องที่เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งอัยการเป็นผู้ร่างและเสนอต่อศาล) คดีอาญาที่ไม่ร้ายแรง (misdemeanors) หรือความผิดอาญาที่มีโทษปรับหรือความผิดอาญาฐานลอกเลียน (forfeiture) ตามกฎหมายอาญาจะต้องดำเนินการภายใน 1 ปี 6 เดือน นับแต่มีการกระทำผิดหรือนับแต่มีโทษปรับหรือนับแต่มีการลอกเลียนเว้นแต่กฎหมายจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

632. ระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่อยู่ในนับรวมในอายุความ

ช่วงเวลาที่ถูกกล่าวหาไม่อยู่ในรัฐเป็นปกติและเป็นที่รู้จักกันทั่วไป (not usually and publicly resident within the state) จะไม่นับรวมในอายุความ

632a ระยะเวลาที่สำนักงานของรัฐยังไม่ดำเนินการไม่นับ

633. ระยะเวลาที่กระบวนพิจารณายังคงค้างอยู่ไม่นับ

เมื่อคำฟ้อง (ประเภท indictment, information หรือ suit- เข้าใจว่าเป็นคำฟ้องทั่วไป) ถูกยกหรือกลับ โดยคำสั่งของศาล (writ of error – เป็นคำสั่งที่ออกโดยศาลอุทธรณ์แก่ศาลล่าง เพื่อขอให้ศาลล่างส่งบันทึกของคดีนั้นมาให้ศาลอุทธรณ์พิจารณา) ระยะเวลาในช่วงคำฟ้องที่มีการยกหรือกลับยังค้างอยู่จะไม่นับรวมในอายุความตามกฎหมายนี้ ซึ่งจะห้ามมิให้มีการฟ้องซ้ำในความผิดเดิม¹⁸

---

¹⁸Ibid.

กฎหมายเกี่ยวกับอายุความ (Statute of Limitations)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของมลรัฐ New York ปี 1958¹⁹

(New York Code of Criminal Procedure (1958))

141. ในการฟ้องคดีอาญาความผิดฐานฆ่าคนตายนั้น (a prosecution for murder) ไม่มีอายุความ และการฟ้องคดีสามารถดำเนินการได้นับแต่มีการกระทำความผิด
- 141a. ในการฟ้องคดีอาญาความผิดฐานลักพาตัว (a prosecution for kidnapping) นั้น ไม่มีอายุความ และการฟ้องคดีสามารถดำเนินการได้นับแต่มีการกระทำผิด (มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 5 เมษายน 1935)
142. ในการฟ้องคดีอาญาความผิดร้ายแรง (a prosecution for a felony) นอกจากความผิดฐานฆ่าคนตาย (murder) หรือความผิดฐานลักพาตัว (kidnapping) หรือการฟ้องคดีอาญาความผิดฐานสมรู้ร่วมคิดในการกระทำผิดร้ายแรง (a prosecution for the crime of conspiracy to commit a felony) จะต้องดำเนินการภายใน 5 ปีนับแต่กระทำผิดเว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดอายุความไว้สั้นกว่า และการฟ้องคดีอาญาความผิดไม่ร้ายแรง (a prosecution for any misdemeanor) นอกจากความผิดฐานสมรู้ร่วมคิดในการกระทำผิดร้ายแรงจะต้องดำเนินการภายใน 2 ปีนับแต่กระทำผิด โดยมีเงื่อนไขว่าการฟ้องคดีในความผิดฐานลักทรัพย์เล็กน้อย (a prosecution for larceny) ซึ่งลงมือกระทำผิดโดยบุคคลซึ่งมีหน้าที่ เนื่องจากผู้อื่นให้ความไว้วางใจ (หลังจากข้อเท็จจริงควรถูกค้นพบตามที่กำหนดไว้) มาตรฐานกำหนดระยะเวลาซึ่งการดำเนินกระบวนการพิจารณาของผู้กระทำผิดที่เป็นผู้เยาว์จะต้องเริ่มดำเนินการไว้ด้วย
143. ระยะเวลาในช่วงที่จำเลยไม่มีถิ่นที่อยู่ (nonresident) หรืออาศัยอยู่ในรัฐโดยใช้ชื่อปลอม (is living within the state under a false name) ไม่นำมานับรวมในอายุความการฟ้องคดีอาญา

¹⁹Ibid., P. 798.

การฟ้องคดีซึ่งเกี่ยวข้องกับ ภายในความหมายของมาตรานี้กฎหมายนี้...เมื่อมีการฟ้องประเภท information ก่อนเจ้าหน้าที่ของศาล (ประเภทหนึ่ง-Magistrate) จะฟ้องคดีอาญาและจะมีการออกหมายจับ (a warrant of arrest) โดยเจ้าหน้าที่ผู้นี้หรือเมื่อมีการฟ้องประเภท indictment โดยคณะลูกขุนในศาล และศาลได้รับฟ้อง

144. ถ้าการฟ้องคดีได้เริ่มขึ้นภายในระยะเวลา และถูกยกฟ้อง โดยศาลมีคำสั่งให้ยื่นคำฟ้องใหม่กับคณะลูกขุน ระยะเวลาในช่วงที่การยื่นคำฟ้องยังคงดำเนินการอยู่ไม่นับรวมในอายุความ ถ้ามีการเริ่มฟ้องใหม่ภายใน 60 วัน²⁰

จากกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศในระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) และกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) นั้น การกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศในระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) พิจารณาจากฐานความผิดนั้น ๆ และอัตราสูงสุดของโทษในฐานความผิดดังกล่าว เช่น ในประเทศฝรั่งเศส ได้กำหนดอายุความไว้ 3 กรณี คือ 1 ปี 3 ปี และ 10 ปี ตามความร้ายแรงของฐานความผิดและอัตราสูงสุดของโทษในฐานความผิดนั้น ๆ อันเป็นกำหนดเวลาในการระงับคดีดังกล่าว ส่วนในประเทศระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งตามหลักทั่วไปการฟ้องคดีทำได้เสมอไม่ว่าจะเป็นเวลาใดภายหลังที่เกิดการกระทำผิด เรื่องนี้เป็นหลักตาม Common Law ที่ว่า “Nullum tempus occurit regi” หรือ “Time does not run against the king” หรือ “อายุความจะไม่ใช้กับกษัตริย์” คือ เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาแล้วสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้เสมอไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไร คือ ไม่มีระยะเวลาของการระงับคดี นั่นเอง

---

²⁰Ibid.

อย่างไรก็ตาม กฎหมายอังกฤษตามกฎหมายหลายลักษณะอักษร การฟ้องคดีอาญา บางประเภทต้องกระทำภายในอายุเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งข้อยกเว้นที่สำคัญได้แก่ ความผิดที่เป็น Summary จะต้องฟ้องภายในเวลา 6 เดือนนับแต่ความผิดเกิด หรือความผิดที่เป็น indictable จะต้องมีการฟ้องคดีภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้นพิจารณาได้ว่า การกำหนดอายุความ ในคดีอาญาของประเทศอังกฤษในบางกรณีนั้นสัมพันธ์กับฐานความผิดโดยตรง ทำนองเดียวกัน ในประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น การกำหนดอายุความฟ้องร้องคดีอาญา (Limitations of Prosecution) ของมลรัฐอิลลินอย Section 630 “การฟ้องคดีสำหรับความผิดอาญาร้ายแรงอื่น ๆ จะต้องดำเนินการภายใน 3 ปี นับแต่กระทำผิด เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น หรือกฎหมาย เกี่ยวกับอายุความ (Statute of Limitations) ของมลรัฐนิวยอร์ก Section 142 “ในการฟ้องคดีอาญา ความผิดร้ายแรง (a prosecution for a felony) นอกจากความผิดฐานฆ่าคนตาย (Murder) หรือ ความผิดฐานลักพาตัว (Kidnapping) หรือการฟ้องคดีอาญาความผิดฐานสมรู้ร่วมคิดในการกระทำ ความผิดร้ายแรง (a prosecution for the crime of conspiracy to commit a felony) จะต้องดำเนินการภายใน 5 ปี นับแต่กระทำผิดเว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดอายุความไว้สั้นกว่า และการฟ้องคดี อาญาความผิดไม่ร้ายแรง (a prosecution for any Misdemeanor) นอกจากความผิดฐานสมรู้ร่วมคิด ในการกระทำผิดร้ายแรงจะต้องดำเนินการภายใน 2 ปีนับแต่กระทำผิด...” เป็นต้น เห็นได้ว่าการกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นสัมพันธ์กับฐานความผิดโดยตรง มิได้คำนึงถึงอัตราสูงสุดของโทษในความผิดนั้น ๆ แต่อย่างใด

ดังนั้น จากการศึกษาถึงกฎหมายต่างประเทศในเรื่องการกำหนดอายุความฟ้องคดีอาญา สามารถสรุปได้ว่า

1. การกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) ได้ศึกษาการกำหนดอายุความของประเทศฝรั่งเศส และประเทศสหภาพโซเวียต ปรากฏว่าพิจารณา โดยสัมพันธ์กับฐานความผิด และอัตราโทษ เป็นสำคัญ
2. การกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ได้ศึกษาการกำหนดอายุความของประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกาในบางมลรัฐ ปรากฏว่าพิจารณาโดยสัมพันธ์กับฐานความผิดเป็นสำคัญ

2.3 การกำหนดอายุความในคดีอาญาตามกฎหมายไทยก่อนบังคับใช้ ประมวลกฎหมายอาญา

กฎหมายพระเจ้ามังรายหรือมังรายราชศาสตร์

มังรายศาสตร์ หรือ วินิจฉัยมังราย เป็นกฎหมายของพระเจ้ามังรายกษัตริย์ของลานนา ซึ่งทรงสร้างเมืองเชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ. 1835 คำว่า “วินิจฉัยมังราย” วินิจฉัยเป็นคำมาจากภาษาบาลี แปลว่า ตัดสิน ไตร่ตรอง ในที่นี้หมายถึง การตัดสินของพระเจ้ามังรายโดยการนำกฎในมังรายศาสตร์มาใช้ให้เข้ากับรูปคดี²¹

และใน “กฎหมายพระเจ้ามังราย” ฉบับดังกล่าวได้บัญญัติเกี่ยวกับอายุความในการฟ้องคดีไว้ด้วย ดังนี้ “อายุความยี่สิบปี” มาตรการหนึ่ง คดีเรื่องฆ่าฟันกัน ปล้นชิงกัน ทูบตีผูกมัดกัน เป็นชู้เมียกัน ชิงทรัพย์กัน ฝากของกัน กู้หนี่สิน ชิงไร่นาที่ดินกัน หรือคดีอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ หากมิได้ว่ากล่าวกันภายใน 20 ปี ให้พ้นอายุความไป แต่หากได้ว่ากล่าวกันหลายครั้ง ก็ยังดำเนินคดีได้ หรือถ้าหากถูกรณียอมรับว่ามีคดีกันจริง ก็อาจดำเนินคดีได้ แม้จะเกิน 20 ปีแล้ว²²

โดยสรุปคือไม่ว่าจะเป็นคดีร้ายแรง หรือคดีเล็กน้อยก็มีอายุความ 20 ปี เท่ากันหมด และข้อความว่า แต่หากได้ว่ากล่าวกันหลายครั้งก็ยังดำเนินคดีได้ หรือถ้าหากถูกรณียอมรับว่ามีคดีกันจริงก็อาจดำเนินคดีได้แม้จะเกิน 20 ปี แล้ว มีข้อน่าสังเกตว่า การว่ากล่าวกันมาเรื่อย ๆ อาจเป็นเหตุสำคัญ ที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง หรือแม้ว่า คดีจะขาดอายุความแล้วแต่ถูกรณียอมรับว่ามีคดีกันจริงก็อาจดำเนินคดีได้อันเป็นข้อยกเว้นอายุความ 20 ปี อีกกรณีหนึ่งด้วย

---

²¹หลวงสุทธีวาทนฤพุฒิ, คำบรรยายประวัติศาสตร์กฎหมาย ชั้นปริญญาโท, 2516, หน้า 214.

²²เรื่องเดียวกัน, หน้า 237-239.

กฎหมายตราสามดวง

กฎหมายตราสามดวง คือ ประมวลกฎหมายในรัชกาลที่ 1 เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ปฐมกษัตริย์แห่งบรมราชจักรีวงศ์ ได้ทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชำระกฎหมายเก่าที่มีมาแต่ครั้งโบราณ แล้วรวบรวมเป็นประมวลกฎหมายขึ้นเมื่อจุลศักราช 1166 ตรงกับ พ.ศ. 2347 โปรดให้เรียกว่า กฎหมายตราสามดวง และมีบทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความปรากฏใน พระอัยการลักษณะรับฟ้อง

ดังนี้คือ ²³

บทที่ 11 มาตรการหนึ่ง ทวยราษฎรทั้งหลายวิวาท^{คำ} } กันด้วยเหตุประการใด ๆ ถ้าจะร้องฟ้องพิพากษากล่าวหากันให้มาร้องฟ้องแต่ใน 15 วัน พันกว่านั้นอย่าให้รับฟ้องไว้บังคับบัญชาเป็นอันขาดทีเดียว

อนึ่งรู้เห็นว่าโจรลักทรัพย์สิ่งของคนไป ข้อความนั้นพอเป็นแต่สินไหมพิไน โทษเบาซึ่งจะยอมรับกันได้คั้นก็ดี แลความ ^{เจ้า} } ทรัพย์สิ่งของแก่กันประการใดก็ดี แลความอาชญาผูกมัดจ้องกันเป็นคั้นก็ดี อนึ่งมีผู้ใด ^{หาก} } บอกล่าว่าเมียมีชู้ ศัตรูจักตัวชู้ปรากฏแล้วก็ดี แลจับ ^{อิม} } ผู้ใดก็ดีถ้าจะกล่าวหาฟ้องร้องกัน ท่านให้ฟ้องแต่ในสามเดือนลงมา พันนั้นอย่าให้รับบังคับบัญชา ถ้าป่วยไข้แลมีกิจราชการไป กลับมาแล้วให้ฟ้องร้องฟ้องคดีนั้น แต่ในเดือนหนึ่งลงมา พันกว่านั้นอย่าให้รับฟ้องไว้พิจารณาเลย

บทที่ 16 มาตรการหนึ่ง ทรัพย์สิ่งของแลทาสทา ^{มี} } ช่างม้าโคกระบือหายได้ตัวคืน ^{ษา} } พันกว่านั้นไซ้มีควรที่จะว่าความผู้ลักนั้นเลย เพราะเหตุหมีได้เอามาว่ากฎหมาย แต่แรกได้มานั้น ^{10 วัน} } ^{เดือน 1} }

บทที่ 18 มาตรการหนึ่ง ทูตตีหัวแตกฟันหักเอามากฎหมายยังแพ่งอาญาให้พิจารณาสืบไป ถ้าอยู่ถึง ³ } วันมากกฎหมายจะรับหมีได้ ถ้าโจทหาร้องฟ้องเรียกพิจารณาได้ เป็นต้น ⁴ }

²³กรมศิลปากร, กฎหมายตราสามดวง. พิมพ์ครั้งแรก, พ.ศ. 2521, หน้า 194 – 196.

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127

หมวดที่ 9 ว่าด้วยกำหนดเวลาที่จะฟ้องความและที่จะลงโทษในคดีอาญา²⁴

มาตรา 77 ความชอบธรรมที่จะร้องฟ้องผู้ใดว่ากระทำความผิดก็ดี หรือที่จะลงอาชญาแก่ผู้ใดตามคำพิพากษาก็ดี ท่านให้ถือว่าเป็นอันระงับด้วยความมรณภาพของผู้นั้น

มาตรา 78 การฟ้องร้องคดีทางอาชญา นั้น ถ้ามิได้ยื่นฟ้องต่อศาลภายในเวลาที่ท่านได้ตั้งไว้เป็นกำหนดไซ้ ท่านว่าคดีนั้นขาดอายุความ อย่าให้ศาลรับไว้พิจารณาเลย

และอายุความนั้นท่านตั้งเป็นกำหนดไว้ตามประเภทคดีต่างกันดังนี้ คือ

- (1) คดีที่ความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือ จำคุกจนตลอดชีวิต ให้ฟ้องได้ใน
ยี่สิบปี
- (2) คดีที่ความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปี ให้ฟ้องได้ในสิบห้าปี
- (3) คดีที่ความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเดือนหนึ่งขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี ให้ฟ้องได้ใน
ห้าปี
- (4) คดีที่ความผิดต้องระวางโทษอย่างอื่น นอกจากที่ว่ามานี้ ให้ฟ้องได้ในปีหนึ่ง

มาตรา 79 เวลาในระหว่างคดีเรื่องใดอยู่ในศาล คือในระหว่างร้องขอต่อศาลด้วยประการใดก็ดี ในระหว่างเวลาเรียกหรือจับตัวจำเลยตามหมายสั่งของศาลก็ดี ท่านว่าเป็นเวลาหยุดอายุความมิให้นับเวลาระหว่างคดีที่กล่าวมานี้เข้าในอายุความ

มาตรา 80 ในคดีจำพวกความผิดต่อส่วนตัวนั้น ถ้าผู้ที่ควรร้องทุกข์ได้ตามกฎหมายรู้เรื่องความผิด และรู้จักผู้กระทำผิดแล้วมิได้ร้องทุกข์พ้นสามเดือนไป ท่านว่าคดีนั้นขาดอายุ

²⁴ พระบริรักษ์นิติเกษตร, กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127, หน้า 54 – 58.

มาตรา 81 ในคดีจำพวกความผิดต่อส่วนตัวนั้น ถ้าได้ถอนฟ้องหรือได้ยอมความต่อกันโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วไซ้ ท่านว่าหมคความชอบธรรมที่จะเอาคดีนั้นมารื้อร้องฟ้องต่อไป

มาตรา 82 ผู้ใดศาลได้พิพากษาให้ลงโทษ และยังไม่ได้ตัวมันมาลงโทษตามคำพิพากษาจนล่วงเลยพ้นเวลาที่ท่านตั้งเป็นกำหนดไว้ในมาตรานี้แล้ว ท่านว่าเป็นอันเวลาล่วงเลยเสียแล้วให้ยกเลิกอย่างลงโทษแก่มันตามคำพิพากษานั้นเลย

- (1) โทษประหารชีวิต หรือจำคุกจนตลอดชีวิต ยี่สิบปีพ้นกำหนด
- (2) โทษจำคุกกว่าเจ็ดปีขึ้นไปจนถึงยี่สิบปีสิบห้าปีเป็นพ้นกำหนด
- (3) โทษอย่างอื่น ๆ ห้าปีเป็นพ้นกำหนด

มาตรา 83 กำหนดเวลาล่วงเลยในการลงอาชญา นั้น ท่านให้นับตั้งแต่วันพิพากษาโทษอันเป็นคำพิพากษาชั้นที่สุดของคดีเรื่องนั้น หรือ อีกนัยหนึ่งท่านให้นับตั้งแต่วันมันผู้ต้องโทษนั้นพ้นอาชญาไป แต่ท่านมิให้นับเวลาที่งดการลงอาญาไว้ตามกฎหมายนั้นเข้าไปในเวลาล่วงเลยการลงอาชญา

มาตรา 84 เวลาล่วงเลยในการลงอาชญา นั้น เป็นอันหยุดมิให้นับในระหว่างเวลาที่มีเหตุการณ์เหล่านี้คือ

- (1) เมื่อจับตัวมันผู้ต้องโทษได้
- (2) เมื่อเจ้าพนักงาน ผู้มีตำแหน่งหน้าที่สำหรับให้ลงอาชญาได้สั่งให้ทำโทษ

มาตรา 85 ถ้ากำหนดอายุความก็ดี กำหนดเวลาล่วงเลยในการลงอาชญาที่ดี ต้องหยุดด้วยประการใด ๆ ท่านให้ตั้งต้นนับกำหนดไปใหม่แต่วันที่หยุดนั้น

มาตรา 86 กำหนดอายุความ และกำหนดเวลาล่วงเลยในการลงอาชญา นี้ถึงผู้ต้องหาจะมีได้ขอร้อง ก็ให้คงใช้ตามท่านบัญญัติไว้จึงทุกประการ

ตามบัญญัติในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ว่าด้วยกำหนดอายุความ มาตรา 79 เรื่องอายุความสะดุดหยุดลงดังนี้ “เวลาในระหว่างคดีเรื่องใดอยู่ในศาล คือในระหว่างร้องขอต่อศาลด้วยประการใดก็ดี ในระหว่างเวลาเรียก หรือจับตัวจำเลยตามหมายสั่งของศาลก็ดี ท่านว่าเป็นเวลาหยุดอายุความมิให้นับเวลาระหว่างคดีที่กล่าวมานี้เข้าไปในอายุความ” คือ เมื่อฟ้องคดีต่อศาลแล้ว แม้ว่าจะยังไม่ได้ตัวผู้กระทำผิดมาศาล และต่อมาได้ตัวผู้กระทำผิดหลังจากล่วงเลยกำหนดอายุความแล้ว ก็ไม่ทำให้คดีขาดอายุความแต่อย่างใด